

MYKOLAS ROMERIS UNIVERSITY

Diana Paliukėnienė

**ANALYSIS ON THE INFLUENCE OF SOCIAL CAPITAL AND CIVIL
SOCIETY ON THE EFFECTIVENESS OF THE REGIONAL GOVERNMENT
IN IMPLEMENTING THE REGIONAL POLICY**

Summary of Doctoral Dissertation
Social Sciences, Management and Administration (03 S)

Vilnius, 2007

The dissertation was written during the period of 2003-2007 at Mykolas Romeris University

Scientific supervision:

Assoc. Prof. Dr. Meilutė Taljūnaitė (Institute for Social Research, Social Sciences, Management and Administration - 03 S)

The doctoral dissertation will be defended at the Management and Administration Research Council at Mykolas Romeris University:

Chairman

Prof. Habil. Dr. Stasys Puškorius (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Management and Administration - 03 S)

Members:

Prof. Habil. Dr. Vladislavas Domarkas (Kaunas University of Technology, Social Sciences, Management and Administration – 03 S)

Prof. Habil. Dr. Adolfas Kaziliūnas (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Management and Administration – 03 S)

Assoc. Prof. Dr. Alvydas Raipa (Kaunas University of Technology, Social Sciences, Management and Administration - 03 S)

Assoc. Prof. Dr. Meilutė Taljūnaitė (Institute for Social Research, Social Sciences, Management and Administration - 03 S)

Opponents:

Prof. Habil. Dr. Borisas Melnikas (Vilnius Gediminas Technical University, Social Sciences, Management and Administration - 03 S)

Assoc. Prof. Dr. Arvydas Guogis (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Management and Administration - 03 S)

The public defence of the dissertation will take place on 18th December 2007 at 3:00 p.m at the Management and Administration Research Council at Mykolas Romeris University in the Room No. I-414

Address: Ateities g. 20, LT-08303, Vilnius, Lithuania

The summary of the Doctoral Dissertation was sent out on 16th November 2007

The Doctoral Dissertation is available at the Lithuanian National Library of Martynas Mažvydas and the Library of Mykolas Romeris University

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

Diana Paliukėnienė

**SOCIALINIO KAPITALO IR PILIETINĖS VISUOMENĖS POVEIKIO
REGIONINIO VALDYMO VEIKSMINGUMUI ĮGYVENDINANT REGIONINĘ
POLITIKĄ ANALIZĖ**

Daktaro disertacijos santrauka

Socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (03 S)

Vilnius, 2007

Disertacija rengta 2003-2007 metais Mykolo Romerio universitete

Mokslinis vadovas:

doc. dr. Meilutė Taljūnaitė (Socialinių tyrimų institutas, socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas - 03 S)

Disertacija ginama Mykolo Romerio universiteto Vadybos ir administravimo mokslo krypties taryboje:

Pirmininkas:

prof. habil. dr. Stasys Puškorius (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas - 03 S)

Nariai:

prof. habil. dr. Vladislavas Domarkas (Kauno technologijos universitetas, socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas - 03 S)

prof. habil. dr. Adolfas Kaziliūnas (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas - 03 S)

doc. dr. Alvydas Raipa (Kauno technologijos universitetas, socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas - 03 S)

doc. dr. Meilutė Taljūnaitė (Socialinių tyrimų institutas, socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas - 03 S)

Oponentai:

prof. habil. dr. Borisas Melnikas (Vilniaus Gedimino technikos universitetas, socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas - 03 S)

doc. dr. Arvydas Guogis (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas - 03 S)

Disertacija bus ginama viešame Vadybos ir administravimo mokslo krypties tarybos posėdyje 2007 m. gruodžio 18 d. 15 val. Mykolo Romerio universitete, I-414 auditorijoje

Adresas: Ateities g. 20, LT – 08303, Vilnius

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2007 m. lapkričio 16 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo ir Mykolo Romerio bibliotekose

Thematic actuality. The actuality of the effective implementation of the regional policy is conditioned by the social – economic development situation in Lithuania. According to the data of EUROSTAT, in Lithuania GDP per capita lags behind the most European countries. In addition, a number of indicators shows significant economic and social development differences among the regions in Lithuania. Actuality of the topic is proved by the legal acts - in Lithuanian Regional Policy Strategy 2013¹ it is noticed that problem of this period in Lithuania is major and increasing social and economic differences among the regions and inside of the regions and the main reason of these differences is insufficiently sustainable territorial economic development. European Commission in the Third report on economic and social cohesion² emphasizes, that disparities between regions are caused by the structural deficiencies in key factors of competitiveness, that less developed regions suffer from low productivity, low employment and social exclusion, they have deficient innovative capacity and difficulty in sustainable economic growth. European Commission emphasizes, that development problems are more acute in lagging regions which lack the necessary infrastructure, labour skills and *social capital* in order to be able to compete with other countries. It is necessary for Lithuania to pay attention to the recommendations of the European Commission, as Lithuania in the context of the EU regional policy is a lagging region.

Lately in the legal acts of the EU the importance of social capital and actuality to foster the possibilities for public participation is emphasized. In the Opinion of the European Economic and Social Committee it is noticed, that „a high level of social capital has a direct impact on the ability to form a knowledge-based society that is creative, innovative, open to change and capable of forging long-term economic and social ties“³. In 2005 European Commission presented Plan-D for Democracy, Dialogue and Debate⁴, which seeks to stimulate a wider debate between the European Union’s democratic institutions and citizens. Following to this document, Committee of the Regions of the EU adopted the Opinion⁵, which emphasizes the role of local and regional institutions in the process of communication. In this document it is stressed the need to include the fourth dimension, i.e. decentralisation, in Plan D, by using external means of communications such as the local and regional authorities, since their responsibilities in this field give them a fundamental

¹ Resolution of the Government of the Republic of Lithuania on Lithuanian Regional Policy Strategy 2013, adopted on 23 May, 2005 No. 575// Valstybės žinios: 05.26.2005. No: 66-2370.

² Third report on economic and social cohesion. A new partnership for cohesion, convergence, competitiveness, cooperation. European Commission. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004.

³ Opinion of the European Economic and Social Committee on the contribution of IT-supported lifelong learning to European competitiveness, industrial change and social capital development. Brussels, 13.09.2006. CCMI/034.

⁴ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The Commission’s contribution to the period of reflection and beyond: Plan-D for Democracy, Dialogue and Debate. Brussels, 13.10.2005. COM (2005) 494 final.

⁵ Opinion of the Committee of the Regions on the Commission’s contribution to the period of reflection and beyond: Plan-D for Democracy, Dialogue and Debate COM (2005) 494 final and the White paper on a European communication policy COM (2006) 335 final. Brussels, 27.06.2006. CONST-IV-002.

role to play through forums, initiatives and debates. It is stated, that the debate should be launched from these local and regional forums in the presence of elected representatives and representatives of civil society and civic associations. In the Communication from the Commission to the Council and Parliament⁶ it is noticed, that „citizen participation is a democratic imperative“, as the engagement of local residents and civil society can give legitimacy and effectiveness to government actions. It may be stated, that regional authorities have to make every effort to involve society in the process of the regional government, as in this way the needs of citizens are better clarified, the responsibility of the public servants is increased, the implementation of the objectives of the regional policy is fostered.

The numerous scientific articles of Lithuanian and foreign authors on the topic of effectiveness, regional government, social capital and civil society also confirm the thematic actuality of dissertation. Analysis of Lithuanian academic literature shows, that separate aspects of the topic were analysed by Lithuanian scientists, i.e. theoretical problems of effectiveness of public administration were analysed by B. Melnikas, V. Domarkas, A. Raipa; a conception of effectiveness has been analysed by S. Puškorius, different aspects of public administration system in Lithuania have been analysed by A. Astrauskas; various aspects of regional policy and regional government were analysed by K. Maniokas, R. Bagdzevičienė, S. Vaitekūnas, G. Žilinskas, G. Mačys; different aspects of citizenship were analysed by R. Grigas, M. Taljūnaitė; various aspects of civil society and social trust were analysed by A. Guogis, D. Gudelis and other scientists.

The conception of social capital was analysed by such foreign scientists as P. Bordieu, F. Fukuyama, J. Coleman, R. Putnam; R. Gittel and A. Vidal, E. W. Glaeser, T. Schuller, S. Coté, V. Lemieux and other scientists. According to the statements of the foreign scientists, social capital not only makes influence on the effectiveness of the regional government, but also has an impact on the economic and social development of the country, i.e. benefits to the implementation of the main objectives of the regional policy.

The scientific problem is that insofar neither complex research methodology of the social capital and civil society influence on the effectiveness of the regional government in implementing regional policy nor scientific investigations of social capital and civil society influence on the effectiveness of the regional government in implementing regional policy were undertaken in Lithuania. Taking into consideration that this scientific problem has never been investigated in the country it is of high importance to carry out research in the following way: 1) to study effectiveness of the regional government in implementing the regional policy in Lithuania; 2) to study influence

⁶ Communication from the Commission to the Council and Parliament. Cohesion Policy and cities: the urban contribution to growth and jobs in the regions. COM (2006) 385 final. Brussels, 13.7.2006. SEC (2006) 928.

of civil society and social capital on regional government effectiveness; 3) to study directions of improvement of effectiveness of the regional government.

The solution of the scientific problem is aimed to create the scientific prerequisites to improve effectiveness of the regional government institutions to implement the regional policy, therefore, regional government institutions and their performance in implementing the regional policy have been selected as **the object of research**. The criteria of the effectiveness of the regional government as well as influence of social capital and social capital on the effectiveness of regional government in implementing the regional policy in Lithuania are analysed in this research.

The theses defended in the dissertation are as follows:

1. The effectiveness of the regional government institutions in implementing the regional policy is insufficient in Lithuania.
2. Social capital and civil society involvement in regional government have a positive influence on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy.

The aim of this study is to make a complex analysis on influence of social capital and civil society on the regional government effectiveness in implementing the regional policy.

To achieve the purpose of this study there should be solved the following **objectives**:

1. To identify criteria of effectiveness of the regional government in implementing the regional policy and study effectiveness of applicability of these criteria in Lithuania.
2. To identify key factors influencing the effectiveness of the regional government.
3. To investigate influence of social capital on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy.
4. To determine directions of influence of civil society on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy.
5. To determine directions of improvement of effectiveness of the regional government in implementing the regional policy.

Research methodology

In order to meet the set purpose and tasks of the research the theoretical methods of systematic analysis, abstraction, induction, deduction, analogy, comparison and generalization were applied in this dissertation.

The empirical methods used in this research were as follows:

1. *An analysis of academic literature* - the scientific articles of Lithuanian and foreign authors on the topic of effectiveness, regional government, social capital and civil society were analysed.
2. *An analysis of legal acts* – the legal acts of the Republic of Lithuania and the European Union regulating the process of formation and implementing the regional policy, participation of civil society and development of social capital were analysed in this dissertation.
3. *A secondary analysis of data* – in order to evaluate the dynamics of social and economic development indicators in regions of Lithuania, the statistical data of EUROSTAT and Department of Statistics to the Government of the Republic of Lithuania were used for the analysis. In order to evaluate the indicators of social capital and social capital the data of Eurobarometer 63⁷, Special Eurobarometer 273⁸ and the results of the survey carried out by “Vilmorus”⁹ were used for the analysis.
4. *A survey*. In order to evaluate the effectiveness of the regional government and influence of social capital and civil society in implementing the regional policy two empirical investigations were carried out. For the first investigation *survey of experts* was used (Annexes No. 8 and No. 9). Governors of Lithuanian counties and experts of regional policy, i.e. representatives of the Committee on State Administration and Local Authorities of the Seimas of the Republic of Lithuania, Regional Policy Department of the Ministry of Interior of the Republic of Lithuania, members of Lithuanian Delegation in the Committee of the Regions of the EU (12 experts) took part in the first investigation. Based on the results of the survey of experts, as well as analysis of academic literature and legal acts, the second investigation was carried out, using the *questionnaires and interview* (Annex No. 10). 33 representatives of Lithuanian county governor’s administrations and 46 members of the regional development councils took part in the second investigation.
5. *Mathematical statistics*. Analysing data, correlation coefficients were calculated, i.e. the Pearson Correlation Coefficient was used for the evaluation of the quantitative data correlations; Spearman’s Correlation Coefficient was used for the evaluation of the qualitative data correlations; the percentage according the groups of respondents was

⁷ Eurobarometer 63.4. Public Opinion in the European Union. European Commission, 2005.

⁸ Special Eurobarometer 273 / Wave 66.3. European Social Reality. Fieldwork: November – December. 2006. European Commission, 2007.

⁹ Results of survey made by Market and Opinion Research Centre „Vilmorus“ //Lietuvos rytas, 19 May, 2007. No. 112.

calculated; the Pearson Chi-Square criterion was used for the evaluation of the statistically significant difference between the opinions of the groups of respondents.

Scientific novelty. The scientific novelty lies in the first time applied complex and systematic approach of the research of the aspects of the regional government effectiveness as well as influence of social capital and civil society on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy in Lithuania.

Theoretical and practical importance. The study proved that it is of high importance to implement efficiently regional policy in Lithuania, because a general economic social development of the country lags behind EU member states significantly; moreover, differentiation among the regions in the country is eminent. It should be drawn attention to the fact that lately confidence of the Lithuanian society on the public institutions has reached critical limit and threatens democracy of our country, thus it is inevitable to take measures to rehabilitate citizens confidence on the public institutions. It is expected, that scientific recommendations made on the basis of the analysis of the theoretical study and empiric research data will increase the effectiveness of the regional government institutions as well as other institutions of public administration.

Approbation of the research results. This study has been considered and approved by the Department of Public Administration at Mykolas Romeris University. The author's research results have been presented in scientific publications on the dissertation topic.

The structure of the dissertation. This dissertation consists of an introduction and three parts. It closes with conclusions and proposals, a bibliography, a list of publications published by the author and annexes.

CONTENT SUMMARY OF THE DISSERTATION

The first part of the dissertation titled „**The influence of social capital and civil society on the effectiveness of the regional government: theoretical aspects**” analyses the conception of the effectiveness in public administration, defines the description of the effectiveness of the regional government and identifies its criteria; performs the comparative analysis of conceptions of social capital and civil society; investigates the influence of social capital and civil society on the effectiveness of the regional government.

In this part the peculiarities of the effectiveness in the public sector are analysed, the principles of management in public and private sectors and the activities of public and private organizations are compared, the comparative analysis of models of public administration is made.

Considering the analysis of the scientific articles of Lithuanian authors (Raipa 2001; Puškorius 2002, 2004) and foreign authors (Etzioni 1964; Lane 2001; Stone 2004; Flynn 2002, etc.) it could be noticed, that a conception of the effectiveness in public sector includes three main aspects, i.e. expediency, satisfaction of the needs of the citizens and the effective use of resources. Therefore in this dissertation it is stated, that effectiveness of the regional government in implementing the regional policy is an implementation of the objectives of the regional policy, a satisfaction of the needs of citizens and an efficient use of resources.

Considering the analysis of the scientific literature (Putnam 2001; Coleman 2005; Glaeser 2001; Côté 2001; Lemieux 2001; Prendergast 2005, Gotham 2005; etc.) it is stated that social capital is a social resource, associated with relationships between people, trust, following the general norms, which increases the well-being of the community and assists to reach the defined tasks. It is also stated, that civil society is composed of active citizens, which are interested in public affairs and are ready to cooperate with representatives of government institutions and actively participate in the decision-making process.

It could be stated that most of the authors emphasize the positive influence of social capital on the effectiveness of the regional government (Fukuyama 1999; Putnam 2001; Prendergast 2005; etc.), on the development of the region (Putnam 2001; Glaeser 2001; Schuller 2001; etc). Besides, Fukuyama (1999) underlines the impact of social capital on the effective functioning of modern economics and stability of liberal democracy, Schuller (2001) emphasizes the role of social capital to economic development and social cohesion. Glaeser (2001) states, that the sum of the elements of the social capital is valuable from an economic viewpoint, as it contributes to the solution of the common economic problems. Côté (2001) underlines the significance of social and civil traditions on social and economic development. In author's opinion, the mutual interaction of human and social capital as well as institutional aspects influence the positive economic and social results. Besides, according to the propositions and results of empirical researches made by Putnam (2001) and Rohstein (2003) it could be stated that causal links exist between the level of social capital, effectiveness of the regional government and social trust.

The positive influence of civil society on the effectiveness of the regional government is explained by the willingness of citizens to cooperate with representatives of government institutions, therefore government is more effective in more civil regions. It should be noted, that this theoretical assumption is based on empiric investigations made by Robert Putnam in Italian regions. The author proved, that regions which previously were not economically advanced, gradually overtook less civic regions in the field of economic development and quality of government. The results of these researches proved a significant influence of the civil traditions not only on the effectiveness of the regional government but also on the economic and social

development of the region. According to these results it could be noticed that it is necessary to foster the civil traditions in the communities. As the distinctive feature of the public organizations is accountability to the citizens, it is necessary to ensure the mutual relationship between citizens and representatives of the government. It should be noticed, that interest of citizens in the activities of public organizations stimulates the officials to execute their functions more effectively.

The second part titled **“The effectiveness of the regional government: political, legal, institutional, functional aspects and analysis of the prerequisites for the formation of social capital and participation of civil society in the regional government”** presents an analysis of the aspects of the regional government and prerequisites for the formation of social capital and participation of civil society.

This part presents an analysis of the regional government in the context of integration into the European Union, an evaluation of the relation between Lithuanian national regional policy and the EU regional policy and their relations with other sectors of public policy. Lithuanian regional policy may be defined as a national regional policy, the main task of which is to decrease economic and social disparities inside the country. Besides, Lithuanian regional policy may be evaluated as a part of the EU regional policy. This chapter investigates the prerequisites for the formation of the regional policy in Lithuania, analyses the main problems for the implementation of the regional policy in Lithuania; evaluates the impact of the EU regional policy on the regional government in Lithuania.

This part investigates the position of the regional government in the system of public administration of Lithuania. The main institutions of the regional government in Lithuania are as follows: a representative of the Government of Lithuania in the counties; a county governor appointed by the Government and a county governor’s administration, a Regional Development Council which consists of a county governor, mayors of municipalities falling within the territory of the county and members delegated by municipal councils. Considering results of analysis on the functions executed by these institutions it is stated that a county governor’s administration and a regional development council are the main institutions of the regional government directly implementing the regional policy in the counties of Lithuania.

Lithuanian scientists point out such directions for the improvement of the government as a systemic modernization of the activities of public institutions; applicability of the methods to increase the efficiency of the public institutions, i.e. changes in the process of the work; changes in the behaviour of the employees; changes in the process of management, i.e. accentuation of the management possibilities; investigations of the needs of customers, implementation of open organizational systems; an application of principals of the total quality management (Raipa 2001);

decentralization of the regional government (Bagdzevičienė 2001); fostering of democracy and public responsibility, stimulation of public participation, organization of direct elections to the regional development councils (Žilinskas 2002).

In the end of this part the analysis of the prerequisites for the formation of social capital and participation of civil society in the regional government in the national and the EU context is presented. After the analysis of the EU legal documents it could be stated that lately in the EU the role of social capital and civil society is accentuated, the necessity to foster possibilities for the public participation in public administration are emphasized. Therefore it is important to improve the legal acts in Lithuania, creating the possibilities for the formation of social capital and public participation in the process of the formation and implementation of the regional policy.

The third part of the dissertation titled “**Empirical research of the influence of social capital and civil society on the effectiveness of the regional policy in the implementing the regional policy in Lithuania**” presents the methodology of the research, an analysis of the results of the empirical research. The empirical research was carried out in three directions: the dynamics of social and economic development indicators in regions of Lithuania was evaluated; the analysis of the indicators of social capital and civil society in Lithuania was performed, the survey of experts and the representatives of the regional government institutions was carried out.

Main results of the research

Analysis of the dynamics of social and economic development indicators in regions of Lithuania. Results of the analysis indicate, that in the period of 2000 to 2004 a difference according the GDP per capita between the most developed and less developed county increased from 2,16 to 2,72 times; a difference according the direct foreign investments per capita increased from 49,5 to 71,9 times; a difference according the level of unemployment increased from 1,49 to 2,3 times. Therefore it could be concluded, that a main objective of the regional policy, i.e. to decrease the disparities between the regions in Lithuania is implemented ineffectively.

Analysis of the indicators of social capital and civil society in Lithuania. Considering the results of the analysis, it could be stated, that such indicators of social capital and civil society, as participation in activities of organizations, trust, interest to participate in the decision-making process significantly lag behind the most countries of the EU and indicate the low level of social capital and a passivity of the society in Lithuania. According to the results of the research, the statistically significant correlation exists between the participation in the activities of organizations and GDP per capita ($r = 0,6765$, $p < 0,05$), i.e. in countries, where the level of participation is higher, the GDP per capita is higher as well. Besides, the results of investigation show that statistically significant strong

correlation exists between the interest to participate in politics and everyday affairs and information about them ($r = 0,823, p < 0,05$). These results allow to prove the proposition, that information of citizens about the regional policy foster their involvement in the process of the implementation of regional policy.

Evaluation of the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy. Considering the results of empirical research, it could be stated, that criteria of the effectiveness of regional government were evaluated negatively by most of respondents: implementation of the objectives of the regional policy was evaluated negatively by 62,1% of respondents, efficient use of resources - by 58,2% of respondents, satisfaction of citizens needs - by 67,1% of respondents. It should be noticed, that evaluation of the satisfaction of citizens in the groups of respondents had a statistically significant difference ($\chi^2 = 9,712; p < 0,05$). It should be stated, that even 80,5% of the members of the regional development councils compared to 48,5% of representatives of county governor's administration evaluated satisfaction of the citizens needs negatively.

Identification of the key factors influencing the effectiveness of the regional government. Most of respondents agree, that effectiveness of the regional government in implementing the regional policy is influenced by shortage of financing to implement the regional policy in the counties (98,7% of respondents); scarce administration skills (83,6% of respondents); inaccurate legislation due to which regional government institutions have not sufficient authorizations to implement the regional policy (91,2% of respondents).

Evaluation of the influence of civil society and social capital on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy. According to the results of empirical research, most of respondents agree, that organizations of civil society in implementing the regional policy may execute a consultation function in defining the priorities and purposes of the development of the region (69,7%); a monitoring of means, applicable by the regional government institutions, in such way ensuring the transparency of the decisions, responsibility and accountability of public servants (54,4%); an implementation of projects funded from the EU structural funds in the status of project partners and executors (55,7%). It is important to notice, that even 82,3 % respondents indicated, that citizens are not active in implementing the regional policy, therefore it could be concluded, that participation of civil society in implementing the regional policy in Lithuania is insufficient.

Most of respondents agreed that communities with a high level of social capital have more active economic and social life (97,4% of respondents); being a member to different organizations stimulates citizens' trust and confidence on public institutions (79,8% of respondents);

consequently, confidence on regional government institutions stimulates citizens to cooperate more actively and participate in the policy implementation process (93,7% of respondents).

Considering the results of research, it could be stated that the theses defended in this dissertation were confirmed, i.e. effectiveness of the regional government institutions in implementing the regional policy is insufficient in Lithuania, and social capital and civil society involvement in regional government have a positive influence on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy. Moreover, the model of influence of social capital and civil society involvement on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy was made (Figure 1), the directions of improvement of effectiveness of the regional government in implementing the regional policy were determined.

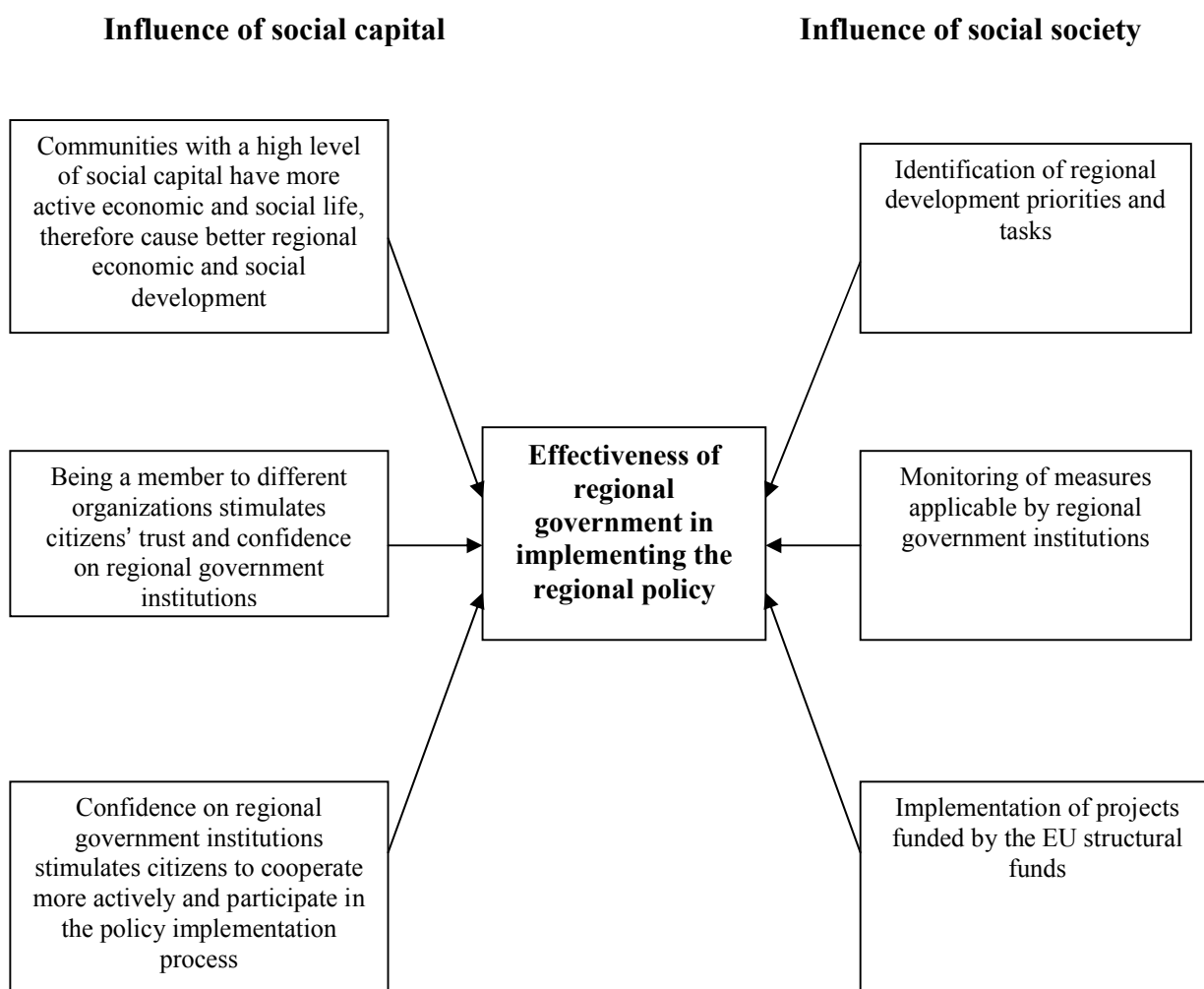

Figure 1. The model of influence of social capital and civil society involvement on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy

CONCLUSIONS

1. Based on analysis of the Lithuanian and foreign scientific literature, the following criteria of the effectiveness of the regional government in implementing regional policy were identified: implementation of the objectives of the regional policy, efficient use of resources and satisfaction of citizens' needs. According to results of empirical research, the criteria of the effectiveness of the regional government are not sufficiently applicable in Lithuania, therefore a conclusion is that the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy is insufficient in Lithuania.

2. Based on the research results evaluation, it could be concluded that the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy in Lithuania is subject to the following factors: shortage of financing to implement the regional policy in the counties, scarce administration skills and inaccurate legislation due to which regional government institutions have not sufficient authorizations to implement the regional policy.

3. According to the results of the scientific literature and empirical research results, it could be stated, that a positive influence of social capital on the effective regional policy implementation reveals itself in more active economic and social life in the communities with high social capital, thus consequently cause better regional economic and social development; being a member to different organizations stimulates citizens' trust and confidence on regional government institutions, consequently, confidence on regional government institutions stimulates citizens to cooperate more actively and participate in the policy implementation process.

4. Taking into consideration the results of analysis of scientific literature, legislative acts and empirical research, the following directions of civil society influence on the regional government effectiveness in implementing the regional policy were determined: identification of regional development priorities and tasks; monitoring of measures applicable by the regional government institutions in such way ensuring the transparency of the decisions, responsibility and accountability of public servants; implementation of projects funded from the EU structural funds. The empiric study proved insufficient participation of Lithuanian civil society in the process of the implementation of the regional policy caused by citizens' passivity, low interest to participate in the process of the regional policy implementation, lack of information on the regional policy and opportunities to take part in its implementation process.

5. Considering the results of empirical research, directions of improvement of effectiveness in the regional government were determined: increasing of the state resources for the implementation of the regional policy in counties; formation of the regional budget;

improvement of administrative skills; improvement of authorizations granted to the regional government institutions to implement the regional policy; democratization of the regional government; development of social capital in the region; stimulation of the partnership among central, regional and local government institutions, private organizations, education and scientific institutions and civil society organizations; development of information and communication technologies (ITT) applicability in the regional government.

PROPOSALS

1. Taking into consideration that a positive influence of social capital and civil society on the effectiveness of the regional government in implementing the regional policy was determined, it is suggested:

a) to form and develop social capital in Lithuania, with a particular attention to science, education and training; foster activity of society; stimulate partnership of the regional government institutions, non-governmental and private organizations; use efforts of local government institutions to support various activities of non governmental institutions as well as provide information on the existing international financing resources allocated to sponsor the community initiatives;

b) to stimulate participation of citizens' in the process of regional policy development and its implementation: firstly, to amend legislative acts with legal prerequisites on the society participation in the process of the regional government; secondly, to inform the society on the national, regional and local level on the importance of the regional policy in the process of the regional and overall state development, its implementation measures, opportunities to take part in the regional policy development and its implementation process; thirdly, to give a possibility for citizens to participate in the decision-making process, i.e. to comment and provide proposals, to discuss and be directly involved in the regional development planning process.

2. Taking into consideration that respondents point out limited financial resources as the key problem of the effectiveness of the regional government, it is proposed to set regional budgets based on taxes collected in the county; to increase the state budget allocation to implementation of the regional policy in the counties; to support participation of counties in projects financed from the EU structural funds as well as other international cooperation programs.

3. Based on the respondents' suggestions, it is proposed to develop authorizations of the county governor's administration and regional development council – county governor's administration would be responsible for budget and administrative issues, and regional development councils would bear responsibility for funds' use and control; it is also proposed that county governor's administration would be responsible for county development programs and projects' preparation and their implementation, whereas the county development council would undertake selection and approval of programs and projects.

LIST OF ACADEMIC PUBLICATIONS ON THE DISSERTATION

TOPIC

1. Paliukėnienė D. The Effectiveness of Regional Government: the Role of Civic Society // *Filosofija. Sociologija*. Vilnius: Lietuvos mokslų akademijos leidykla. 2004. Nr. 4. ISSN 0235–7186. P. 27-36.
2. Paliukėnienė D. The Analysis of the Factors Influencing the Effectiveness of the Regional Government // *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. 2006. Nr. 38. ISSN 1392–1142. P. 117-131.
3. Paliukėnienė D. The Influence of the EU Regional Policy to the Regional Government of Lithuania // *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos (Proceedings of the International Science Conference)*. Šiauliai: Šiaulių universitetas. 2004. Nr. 4. ISSN 1648–9098. P. 170-176.

BRIEF INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

First name:	Diana
Surname:	Paliukėnienė
Academic background:	
1995 – 1999	Vilnius University, Bachelor degree in Social Work.
1999 – 2001	Law University of Lithuania, Master degree in Public Administration.
2005	Lithuanian Institute of Public Administration, Course of Administration of the EU Structural Assistance (56 hours).
2003 – 2007	Mykolas Romeris University, Doctoral studies of management and administration.
Working experience:	
2000 – till now	Vilnius City Municipal Government, Department of International Relations, Chief Officer.
2002	Law University of Lithuania, Lecturer.

Other information:

In 2007 author was awarded with Fellowship for doctoral students of the Lithuanian State Science and Studies Foundation for active performance of scientific investigations.

SOCIALINIO KAPITALO IR PILIETINĖS VISUOMENĖS POVEIKIO REGIONINIO VALDYMO VEIKSMINGUMUI ĮGYVENDINANT REGIONINĘ POLITIKĄ ANALIZĖ

Temos aktualumas. Lietuvoje regioninės politikos veiksmingo įgyvendinimo aktualumą sąlygoja šalies ekonominio socialinio ir išsivystymo situacija: remiantis Europos Sąjungos statistikos biuro duomenimis, šalies ekonominis socialinis išsivystymas smarkiai atsilieka nuo daugelio ES šalių narių; be to, šalies viduje egzistuoja ryški regionų išsivystymo diferenciacija. Temos aktualumą pagrindžia teisiniai dokumentai - Lietuvos regioninės politikos iki 2013 metų strategijoje¹⁰ pažymima, kad šio laikotarpio nacionalinės regioninės politikos problema yra dideli ir nemažėjantys socialiniai bei ekonominiai skirtumai tarp regionų ir regionų viduje, o pagrindinė jų priežastis yra nepakankamai tolydi teritorinė ekonominė plėtra. Europos Komisijos Trečiojoje ataskaitoje apie ekonominę ir socialinę sanglaudą¹¹ akcentuojama, kad regionų išsivystymo skirtumus sąlygoja pagrindinių konkurencingumo veiksnių struktūriniai skirtumai, kad mažiau išsivysčiusiems regionams dažnai būdingas žemas produktyvumo ir užimtumo lygis bei socialinė atskirtis, daugeliui regionų trūksta inovacinio pajėgumo ir būdingi sunkumai išlaikant ekonominį augimą. Ataskaitoje yra pažymima, kad plėtros sunkumai yra labiau būdingi atsiliekantiems regionams, kuriems trūksta būtinos infrastruktūros, darbo įgūdžių ir *socialinio kapitalo*, kad jie galėtų vienodomis sąlygomis konkuruoti su likusiomis šalimis. Lietuvai yra svarbu atkreipti dėmesį į Europos Komisijos rekomendacijas, nes ji ES regioninės politikos kontekste yra laikoma atsiliekančiu regionu.

Pastaruoju metu ES teisės aktuose yra pabrėžiama socialinio kapitalo ir piliečių dalyvavimo reikšmė. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonėje pažymima, kad *aukštas socialinio kapitalo lygis tiesiogiai lemia gebėjimą parengti žinių visuomenę, kuri yra kūrybinga, atvira naujovėms ir pokyčiams, gebanti užmegzti tvirtus socialinius ir ekonominius ryšius*¹². 2005 m. spalio mėn. Europos Komisija pristatė planą D (demokratija, dialogas ir diskusijos)¹³, kuriame yra siekiama paskatinti diskusijas tarp demokratinių ES institucijų ir piliečių. nustatyti būdus, kuriais būtų galima Europos piliečių dalyvavimą sprendimų priėmimo procese.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 23 d. nutarimas Nr. 575 „Dėl Lietuvos regioninės politikos iki 2013 metų strategijos“// Valstybės žinios. 2005, Nr. 66-2370.

¹¹ Trečioji ataskaita apie ekonominę ir socialinę sanglaudą. Nauja partnerystė sanglaudos, konvergencijos konkurencingumo labui. Europos Komisija. Liuksemburgas: Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2004.

¹² Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Informacinėmis technologijomis paremto mokymosi visą gyvenimą indėlio į konkurencingumą, pramonės permainas ir socialinio kapitalo vystymą Europoje. 2006/ C 318/03. 2006 12 23.

¹³ 2005 m. spalio 13 d. Europos Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Komisijos indėlis svarstymo laikotarpiu ir jam pasibaigus: D planas (demokratija, dialogas ir diskusijos). COM (2005) 494 final. CELEX Nr. 52005DC0494.

Europos Sąjungos Regionų komitetas savo nuomonėje¹⁴ ypatingai **akcentuoja vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį** komunikacijos procese. Nuomonėje pažymima, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi atlikti pagrindinį vaidmenį diskusijoje dėl ES ateities, sutelkdamos piliečius apsvarstyti jiems aktualiausias temas ir rengdamos struktūruotas diskusijas su piliečiais, išrinktaisiais vietos ir regionų lygio atstovais ir Europos Parlamento nariais, pilietinės visuomenės atstovais ir piliečių asociacijomis. Europos Komisija 2006 m. liepos 13 d. Komunikate Tarybai ir Parlamentui¹⁵ pažymi, kad piliečių dalyvavimas demokratinėje visuomenėje yra būtinas, nes vietos gyventojų ir pilietinės visuomenės įtraukimas į miestų politiką gali suteikti teisėtumo ir veiksmingumo valstybės institucijų veiklai. Galima pažymėti, kad regioninio valdymo institucijos turi stengtis įtraukti visuomenę į regioninio valdymo procesą, nes taip yra geriau išaiškinami gyventojų poreikiai, didėja valstybės tarnautojų atsakomybė visuomenei, yra skatinamas regioninės politikos tikslų įgyvendinimas.

Temos aktualumą pagrindžia moksliniai straipsniai veiksmingumo, regioninio valdymo, socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės tematika. Lietuvos šaltinių analizė parodė, kad atskirus šios temos aspektus nagrinėja Lietuvos mokslininkai, t.y. viešojo administravimo efektyvumo problemas nagrinėja B. Melnikas, viešojo administravimo teorines problemas nagrinėja V. Domarkas, A. Raipa, veiksmingumo sampratą išsamiai analizuoja S. Puškorius, įvairius Lietuvos viešojo valdymo sistemos aspektus nagrinėja A. Astrauskas, regioninės politikos ir valdymo aspektus nagrinėja K. Maniokas, R. Bagdzevičienė, S. Vaitekūnas, G. Žilinskas, G. Mačys ir kiti mokslininkai; įvairius pilietiškumo aspektus ir jo įtaką valdymui analizuoja R. Grigas, įvairius pilietinės visuomenės ir socialinio pasitikėjimo aspektus nagrinėja A. Guogis, D. Gudelis, tautinio tapatumo ir pilietiškumo aspektus nagrinėja M. Taljūnaitė, kiti mokslininkai.

Tarp užsienio autorių norėtume išskirti P. Bordieu, F. Fukuyama, J. Coleman, B. Rohstein, analizavusius socialinio kapitalo koncepciją, R. Putnamą, atlikusį išsamius regioninio valdymo veiksmingumo tyrimus Italijoje ir JAV, įvairius socialinio kapitalo aspektus nagrinėjusius R. Gittell ir A. Vidal, E. W. Glaeser, T. Schuller, S. Coté, V. Lemieux, kt. Remiantis užsienio mokslininkų teiginiais, socialinis kapitalas užtikrina ne tik regioninio valdymo veiksmingumą, bet ir šalies ekonominę ir socialinę plėtrą, tai yra padeda įgyvendinti pagrindinius regioninei politikai keliamus uždavinius.

¹⁴ 2006 m. birželio 15 d. Europos Sąjungos Regionų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Komisijos indėlio svarstymo laikotarpiu ir jam pasibaigus: D planas (demokratija, dialogas ir diskusijos) COM (2005) 494 final ir Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos COM (2006) 35 final CONST-IV-002.

¹⁵ 2006 m. liepos 13d. Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui: Sanglaudos politika ir miestai: miestų ir aglomeracijų įnašas į ekonomikos augimą bei darbo vietų kūrimą regionuose. KOM (2006) 385 galutinis. 2006 07 13

Mokslinė problema yra ta, kad iki šiol Lietuvoje nebuvo parengta socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikio regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką kompleksinė tyrimo metodika, nebuvo atlikti socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikio regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką Lietuvoje moksliniai tyrimai. Todėl yra svarbu atlikti mokslinius tyrimus tokiomis kryptimis: 1) ištirti, koks yra Lietuvos regioninio valdymo institucijų veiksmingumas įgyvendinant regioninę politiką; 2) nustatyti, koks yra pilietinės visuomenės ir socialinio kapitalo poveikis regioninio valdymo veiksmingumui; 3) nustatyti, kokios galėtų būti regioninio valdymo veiksmingumo didinimo kryptys. Sprendžiant mokslinę problemą, disertacijoje yra siekiama sudaryti mokslines prielaidas regioninio valdymo institucijoms padidinti veiksmingumą įgyvendinant regioninę politiką, todėl **tyrimo objektu** pasirinkta regioninio valdymo institucijų veikla įgyvendinant regioninę politiką. Tyrime analizuojami regioninio valdymo veiksmingumo kriterijai, socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikis regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką.

Ginami teiginiai:

1. Regioninio valdymo institucijų veiksmingumas įgyvendinant regioninę politiką Lietuvoje yra nepakankamas.
2. Socialinis kapitalas ir pilietinės visuomenės dalyvavimas regioniniame valdyme pozityviai veikia regioninio valdymo institucijų veiksmingumą įgyvendinant regioninę politiką.

Tyrimo tikslas – kompleksiškai išanalizuoti socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikį regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką. Siekiant tyrime iškelto tikslo, yra sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Identifikuoti regioninio valdymo veiksmingumo įgyvendinant regioninę politiką kriterijus ir ištirti šių kriterijų įgyvendinimo efektyvumą Lietuvoje.
2. Nustatyti pagrindinius veiksnius, sąlygojančius regioninio valdymo veiksmingumą.
3. Ištirti socialinio kapitalo poveikį regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką.
4. Nustatyti pilietinės visuomenės poveikio kryptis regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką.
5. Išskirti regioninio valdymo veiksmingumo įgyvendinant regioninę politiką didinimo kryptis.

Tyrimo metodai

Atliekant tyrimą, buvo taikomi šie **teoriniai tyrimo metodai**: sisteminės analizės, abstrakcijos, indukcijos, dedukcijos, analogijos, lyginimo, apibendrinimo metodai.

Disertacijoje naudojami šie *empiriniai tyrimo metodai*:

1. *Mokslinės literatūros analizė* – tyrime yra analizuojami Lietuvos ir užsienio mokslininkų darbai, kuriuose yra nagrinėjama veiksmingumo samprata, socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės koncepcijos.
2. *Teisinių dokumentų analizė* – atliekant tyrimą analizuojami Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys regioninės politikos formavimą ir įgyvendinimą, pilietinės visuomenės dalyvavimą ir socialinio kapitalo vystymą.
3. *Antrinė duomenų analizė* - siekiant įvertinti regioninės politikos tikslų įgyvendinimą Lietuvoje, tyrime analizuojami Europos Sąjungos statistikos biuro ir Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės statistiniai duomenys. Siekiant įvertinti socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės indikatorius Lietuvoje tyrime yra analizuojami Europos Sąjungos visuomenės nuomonės tyrimų „Eurobarometras“ ir Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ Lietuvoje atliktų apklausų rezultatai.
4. *Apklausa*. Atliekant socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikio regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką tyrimą Lietuvoje, atlikti du moksliniai tyrimai. Pirmojo tyrimo metu panaudota *ekspertų apklausa*, kuriai atlikti ekspertai parinkti pagal pareigybinę padėtį ir patirtį formuojant ir įgyvendinant regioninę politiką. Apklausti tiesiogiai susiję su regioninės politikos formavimu ir įgyvendinimu Lietuvoje susijusių institucijų atstovai – apskričių viršininkai ir regioninės politikos ekspertai: Lietuvos Respublikos Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto, Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos Regioninės plėtros departamento, Lietuvos delegacijos Europos Sąjungos Regionų komitete atstovai (12 ekspertų). Atliekant antrąjį tyrimą, panaudota *anketinė apklausa ir interviu*. Šio tyrimo metu apklaustos tiesiogiai regioninę politiką įgyvendinančių institucijų – apskrities viršininko administracijų ir prie jų sudarytų regiono plėtros tarybos narių – atstovai (79 respondentai).
5. *Matematinė statistika* – analizuojant tyrimo duomenis, kiekybinių duomenų koreliacinių ryšių nustatymui taikytas Pirsono (*angl. Pearson*) koreliacijos koeficientas; kokybinių duomenų koreliacinei analizei atlikti taikytas Spirmeno (*angl. Spearman*) koreliacijos koeficientas; paskaičiuoti procentiniai skirstiniai pagal respondentų grupes, atliktas respondentų grupių nuomonių skirtumo vertinimas pagal Pirsono χ^2 kriterijų (*angl. Pearson Chi-Square*).

Mokslinis naujumas pasireiškia tuo, kad pirmą kartą Lietuvoje kompleksiškai ir sisteminiu požiūriu išnagrinėti regioninio valdymo veiksmingumo aspektai, socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikis regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką.

Teorinė ir praktinė darbo reikšmė. Šiame tyrime siekta atkreipti dėmesį į tai, kad yra būtina veiksmingai įgyvendinti regioninę politiką Lietuvoje, nes bendras šalies ekonominis socialinis išsivystymas smarkiai atsilieka nuo ES šalių narių; be to, šalies viduje egzistuoja ryški regionų išsivystymo diferenciacija. Taip pat norėta atkreipti dėmesį į tai, kad pastaruoju metu Lietuvoje visuomenės pasitikėjimas valstybinio valdymo institucijomis yra pasiekęs kritinę ribą bei kelia grėsmę demokratijai mūsų šalyje, todėl yra būtina imtis priemonių, kaip atkurti piliečių pasitikėjimą valstybinio valdymo institucijomis. Tikimės, kad teorine mokslinės medžiagos analize bei atliktų empirinių tyrimų duomenų analize paremtos mokslinės rekomendacijos padidins regioninio valdymo ir kitų viešojo administravimo institucijų veiksmingumą.

Darbo struktūra. Disertaciją sudaro: įvadas, trys dalys, darbą apibendrinančios išvados ir siūlymai, literatūros sąrašas, autorės mokslinių straipsnių disertacijos tema sąrašas ir priedai.

Pirmoje darbo dalyje „SOCIALINIO KAPITALO IR PILIETINĖS VISUOMENĖS POVEIKIS REGIONINIO VALDYMO VEIKSMINGUMUI: TEORINIAI ASPEKTAI“ nagrinėjama veiksmingumo viešajame sektoriuje koncepcija, formuluojama regioninio valdymo veiksmingumo samprata, identifikuojami regioninio valdymo veiksmingumo įgyvendinant regioninę politiką kriterijai. Šioje dalyje atliekama socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės koncepcijų analizė, nagrinėjamas socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikis regioninio valdymo veiksmingumui.

2 dalyje „REGIONINIO VALDYMO VEIKSMINGUMAS: POLITINIAI, TEISINIAI, INSTITUCINIAI, FUNKCINIAI ASPEKTAI IR PRIELAUDŲ SOCIALINIO KAPITALO FORMAVIMUI IR VISUOMENĖS DALYVAVIMUI REGIONINIAME VALDYME ANALIZĖ“ analizuojami regioninio valdymo veiksmingumo politiniai, teisiniai, instituciniai ir funkciniai aspektai, analizuojamos prielaidos socialinio kapitalo formavimui ir pilietinės visuomenės formavimui regioniniame valdyje nacionaliniame ir ES kontekste.

3 dalyje „SOCIALINIO KAPITALO IR PILIETINĖS VISUOMENĖS POVEIKIO REGIONINIO VALDYMO VEIKSMINGUMUI EMPIRINIS TYRIMAS LIETUVOJE“ aprašoma tyrimo metodika, analizuojami socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikio regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką empirinio tyrimo rezultatai.

IŠVADOS

1. Atlikus Lietuvos ir užsienio mokslinės literatūros analizę, išskiriami šie regioninio valdymo veiksmingumo įgyvendinant regioninę politiką kriterijai: regioninės politikos tikslų įgyvendinimas, efektyvus išteklių panaudojimas ir piliečių poreikių patenkinimas. Remiantis empirinio tyrimo rezultatais, regioninio valdymo veiksmingumą apibūdinantys kriterijai Lietuvoje yra įgyvendinami nepakankamai efektyviai, todėl daroma išvada, kad regioninio valdymo veiksmingumas įgyvendinant regioninę politiką Lietuvoje yra nepakankamas.
2. Vertinant empirinio tyrimo rezultatus konstatuojama, kad regioninio valdymo veiksmingumą įgyvendinant regioninę politiką Lietuvoje sąlygoja šie pagrindiniai veiksniai: finansavimo regioninei politikai įgyvendinti apskrityse trūkumas, administracinių gebėjimų stoka ir teisinės bazės trūkumai, dėl kurių regioninės valdžios institucijos neturi pakankamai įgaliojimų įgyvendinti regioninę politiką.
3. Remiantis mokslinės literatūros ir empirinio tyrimo rezultatais, konstatuojama, kad pozityvus socialinio kapitalo poveikis veiksmingam regioninės politikos įgyvendinimui pasireiškia tuo, kad bendruomenės, kurioms būdingas aukštas socialinio kapitalo lygis, yra linkusios aktyviau dalyvauti ekonominiame ir socialiniame gyvenime, tokiu būdu gerėja regiono ekonominis ir socialinis išsivystymas, kad priklausymas įvairioms organizacijoms skatina piliečių tarpusavio pasitikėjimą ir pasitikėjimą valdžios institucijomis, pasitikėjimas regioninės valdžios institucijomis skatina piliečius aktyviau bendradarbiauti ir dalyvauti regioninės politikos įgyvendinimo procese.
4. Remiantis mokslinės literatūros, teisės aktų analizės ir empirinio tyrimo rezultatais, nustatytos šios pilietinės visuomenės poveikio regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką poveikio kryptys: regiono plėtros prioritetų ir tikslų nustatymas; regioninio valdymo institucijų taikomų priemonių priežiūra, tokiu būdu užtikrinant skaidrų sprendimų priėmimą, valstybės tarnautojų atsakomybę ir atskaitomybę; ES struktūrinių fondų finansuojamų projektų įgyvendinimas. Empirinio tyrimo metu nustatyta, kad Lietuvoje pilietinės visuomenės dalyvavimas regioninės politikos įgyvendinimo procese yra nepakankamas, tai daugiausiai lemia gyventojų pasyvumas, jų nesuinteresuotumas dalyvauti regioninės politikos įgyvendinimo

procesė, informacijos apie regioninę politiką ir galimybių dalyvauti jos įgyvendinimo procese trūkumas.

5. Remiantis tyrimo rezultatais, išskirtos regioninio valdymo veiksmingumo didinimo kryptys: valstybės skiriamų išteklių regioninei politikai įgyvendinti apskrityse didinimas; regiono biudžetų formavimas; administracinių gebėjimų stiprinimas; regioninio valdymo institucijų teisinių įgaliojimų įgyvendinti regioninę politiką didinimas; regioninio valdymo demokratizavimas; socialinio kapitalo regione vystymas; partnerystės tarp centrinės, regioninės ir vietos valdžios institucijų, verslo organizacijų, švietimo ir mokslo institucijų ir pilietinės visuomenės organizacijų skatinimas; Informacijos ir ryšių technologijų (IRT) regionų valdyme plėtojimas.

SIŪLYMAI

1. Kadangi tyrimo metu nustatytas pozityvus socialinio kapitalo ir pilietinės visuomenės poveikis regioninio valdymo veiksmingumui įgyvendinant regioninę politiką, yra siūloma:

a) formuoti ir plėtoti socialinį kapitalą Lietuvoje, ypatingą dėmesį skiriant mokslui, švietimui ir mokymui; skatinti visuomenės aktyvumą, regioninės valdžios institucijų, verslo ir nevyriausybinių organizacijų bei privačių organizacijų partnerystę; panaudoti vietos savivaldos institucijų pastangas remiant įvairių nevyriausybinių organizacijų veiklą; teikti informaciją apie esamus tarptautinius finansavimo šaltinius, skirtus bendruomenės iniciatyvoms remti;

b) skatinti piliečių dalyvavimą regioninės politikos formavimo ir įgyvendinimo procese: pirma, yra būtina tobulinti teisės aktus, papildant juos nuostatomis, sudarančiomis teises prielaidas visuomenės dalyvavimui regioninio valdymo procese; antra, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmeniu informuoti visuomenę apie regioninės politikos reikšmę regiono ir visos šalies vystymosi procese, jos įgyvendinimo priemones, galimybes dalyvauti regioninės politikos formavimo ir įgyvendinimo procese; trečia, sudaryti galimybes piliečiams dalyvauti sprendimų priėmimų procese, išsakant savo nuomonę, teikiant pasiūlymus, diskutuojant, sudarant tiesiogines galimybes dalyvauti regiono plėtros planų rengimo procese.

2. Atsižvelgiant į tai, kad respondentai kaip svarbiausią regioninio valdymo veiksmingumo problemą išskiria finansinių išteklių stoką, siūloma formuoti regioninius biudžetus, kuriuos sudarytų dalis apskrityje surenkamų mokesčių; didinti valstybės skiriamus finansinius išteklius regioninei politikai įgyvendinti apskrityse; skatinti apskričių dalyvavimą ES struktūrinių fondų bei tarptautinio bendradarbiavimo programų finansuojamose projektuose.

3. Remiantis tyrimo rezultatais, siūloma išplėsti apskrities viršininko administracijos ir regiono plėtros tarybos įgaliojimus - apskrities viršininko administracijoms pavesti regiono biudžeto formavimo ir administravimo funkciją, regiono plėtros tarybai pavedant lėšų panaudojimo kontrolės ir priežiūros funkciją; taip pat siūloma apskrities viršininko administracijai priskirti apskrities plėtros programų ir projektų rengimo ir įgyvendinimo funkciją, regiono plėtros tarybai pavedant šių programų ir projektų atrankos ir tvirtinimo funkciją.

AUTORĖS MOKSLINIŲ STRAIPSNIŲ DISERTACIJOS TEMA SĄRAŠAS

1. Paliukėnienė D. Regionų administravimo veiksmingumas: pilietinės bendruomenės įtaka // Filosofija. Sociologija. Vilnius: Lietuvos mokslų akademijos leidykla. 2004. Nr. 4. ISSN 0235–7186. P. 27-36.
2. Paliukėnienė D. Regioninio valdymo veiksmingumą įtakančių veiksnių analizė // Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. 2006. Nr. 38. ISSN 1392–1142. P. 117-131.
3. Paliukėnienė D. ES regioninės politikos įtaka Lietuvos regionų valdymui // Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos (Tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga). Šiauliai: Šiaulių universitetas. 2004. Nr. 4. ISSN 1648 – 9098. P. 170-176.

TRUMPOS ŽINIOS APIE AUTORE

Vardas:	Diana
Pavardė:	Paliukėnienė
Išsilavinimas:	
1995-1999	Vilniaus universitetas, suteiktas socialinio darbo bakalauro kvalifikacinis laipsnis.
1999-2001	Lietuvos teisės universitetas, suteiktas viešojo administravimo magistro kvalifikacinis laipsnis.
2005	Lietuvos viešojo administravimo institutas, Europos Sąjungos struktūrinės paramos programų valdymo programa (56 val.).
2003-2007	Mykolo Romerio universitetas, vadybos ir administravimo doktorantūros studijos.
Darbo patirtis:	
2000 iki dabar	Vilniaus miesto savivaldybės administracija, Užsienio ryšių skyriaus vyriausioji specialistė.
2002	Lietuvos teisės universiteto lektorė.
Kita informacija:	
2007 m.	suteikta Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo mokslinių tyrimų stipendija, skiriama doktorantams, aktyviai vykdančioms mokslinius tyrimus.